

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського

Факультет української філології та українознавства
Кафедра теорії та історії української літератури

Затверджую

Проректор ТНУ з навчально-методичної роботи

«___» _____ 2008 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

зі спецсемінару

: “Шляхи розвитку української драматургії і театру в ХІХ столітті”

для студентів 5 курсу

Спеціальності 8.030501 “українська мова і література”

Освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"

професійний напрямок підготовки 0305 – філологія

Сімферополь, 2008 р.

Друкується за рішенням науково-методичної ради ТНУ

Протокол № __ від “ __ ” _____ 2008 року

Склав: Киричок П. М. – доктор філологічних наук, професор

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії та історії української літератури

Протокол № __ від “ __ ” _____ 2008 р.

Програму узгоджено з методичною комісією факультету української філології та українознавства

Протокол № __ від “ __ ” _____ 2008 р.

Вступ

Українська драматургія і театр завжди брали і беруть активну участь у суспільному житті, впливаючи на свідомість людини, її культуру, мораль, поведінку, ставлення до оточуючих та навколишнього світу. У наш час, час посиленого інтересу до історичного досвіду, зокрема культурної спадщини, яка допомагає відкривати нові можливості для соціально-моральних пошуків, формувати національну свідомість, здоровий естетичний смак, усвідомлення об'єктивних закономірностей розвитку художнього людинознавства – вагомість цієї проблеми значно збільшується. Вона стає, зрештою, не лише суспільно-культурною, а й політичною. Зростає зацікавленість історією української культури, а отже й її дослідників з інших країн.

Програмою саме й передбачається ґрунтовне вивчення цієї галузі української культури, а саме розвитку української драматургії і театру минулого, їх національних особливостей. Зважаючи на те, що хронологічні межі спецкурсу осяжні й обіймають повне століття, то програмою спецкурсу передбачається розглядати спершу розвиток української драматургії і театру в першій, а потім другій половині XIX століття, що дозволяє залучити до вивчення творчості багатьох драматургів, зокрема досліджувати їхні літературні портрети і художні особливості драматичних творів та їх постановок різними театральними трупамі і колективами. Особлива увага звертається на ґрунтовне дослідження спадщини І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, П. Куліша, М. Кропивницького, М. Старицького, О. Стороженка, І. Тобілевича (Карпенка-Карого), І. Франка, Ю. Федьковича, Б. Грінченка та інших.

Саме така побудова спецкурсу надає можливість студентам ґрунтовно і творчо опрацювати, осмислити і засвоїти з позицій сьогодення цю надзвичайно важливу і актуальну проблему, яка й дотепер залишається чомусь поза увагою дослідників.

Предметом вивчення спецкурсу: „Шляхи розвитку української драматургії і театру в XIX столітті” є з'ясування з позицій сьогодення та об'єктивної естетики: а) шляхів розвитку і становлення української класичної драми і професійного театру в XIX столітті, визначення особливостей їх національної специфіки;

б) визначення актуальності проблематики і тематики найвидатніших творів драматургів з наголошенням на особливостях їх сценічного втілення та створення провідними українськими акторами найвагоміших образів-типів, якими захоплювався глядач.

в) особливостей новаторської режисури вистав, яку застосовували провідні українські колективи, зокрема їхні наставники: М. Кропивницький, М. Старицький, І. Тобілевич (Карпенко-Карий), М. Садовський, П. Саксаганський.

г) звертається увага на наявність в українській драматургії і театрі доби тенденцій класичного і нового реалізму (неореалізму), сентименталізму й, зрештою, побутового етнографізму, що допомагало режисерам створювати видовищні спектаклі.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення спецкурсу : „Шляхи розвитку української драматургії і театру в XIX столітті” пов'язується з історією українського народу й народів інших країн, зокрема слов'янських, філософією, етнографією, фольклором, музикою та співами, глибоке знання яких допомагає драматургам створювати правдиві художні полотна, а режисерам та авторам видовищні спектаклі, якими захоплювалися глядачі не лише в Україні, а й багатьох країн, пізнаючи побут, звичаї, історію й волелюбні прагнення українського народу.

І. Мета і завдання спецкурсу

Дати студентам глибокі, об'єктивні знання про розвиток жанру драми в українській літературі XIX століття, а також про розвиток театральної культури і ставлення та заснування професійного українського театру, з'ясування ідейно-художньої спадщини найвизначніших вітчизняних драматургів і театральних діячів, зокрема І. Котляревського, М. Щепкіна, І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, М. Кропивницького, М. Старицького,

І. Тобілевича (Карпенка-Карого), О. Стороженка, М. Садовського, П. Саксаганського, М. Заньковецької, І. Франка та інших. Звертається увага на визначення їх ролі у спрямуванні української культури на шлях підвищення ідейного і естетичного рівня художнього твору, на шлях пробудження національної свідомості українського народу, наголошується також на розвитку театральної культури і театру українського народу в Галичині та зв'язках митців України з світовим літературним процесом і театральною культурою.

II. Структура і зміст спецкурсу

Спецкурс складається із двох розділів, у яких науково осмислюються важливі проблеми розвитку української драматургії і театру, які ще не віднайшли у вітчизняному літературознавстві і театрознавстві належного вивчення.

У першому розділі: "Розвиток української драматургії і театру в першій половині ХІХ століття" йдеться про театральну діяльність К. Соленика, М. Щепкіна, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка та аналізуються драматичні твори І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка з розглядом їх сценічного втілення та оцінкою критики.

У другому розділі зосереджується увага на театральній діяльності М. Кропивницького, М. Старицького, І. Тобілевича (Карпенка-Карого) як засновників українського професійного театру, аналізуються їхні драматичні твори, особливо звертається увага на найбільш сценічні п'єси, які найповніше і найглибше висвітлювали побут, звичаї й історію українського народу, його віковичне прагнення до волі і незалежності.

Розвиток української драматургії і театру, творчість драматургів і режисерів пов'язується з театром і драматургією європейською, світовою й слов'янською особливо.

II ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ**Розподіл навчальних годин, які відводяться на дисципліну:**

№ п/п	Тема курсу	Кількість годин				
		Всього на курс	Лекції	Практичні, Лабораторні, Семінарські заняття	Самостійна робота	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7
1.	Вступ. Мета і завдання спецкурсу			2		
2.	Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в Україні в першій половині XIX століття.			2	2	Конспект
3.	Драматургічна творчість і театральна діяльність І.П. Котляревського.			2		
4.	Драматургічна творчість і театральна діяльність Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.			2	2	Реферат
5.	Драматичні твори М.І. Костомарова.			2		
6.	Т.Г. Шевченко і театр. Ідейно-художній аналіз його драматичних творів.			2	2	Консультація, бесіда
7.	Розвиток української драматургії і національного театру в другій половині XIX століття.			2	2	Конспект
8.	М.Л. Кропивницький – театральний діяч. Його театральні погляди, новаторство драматургічне і театральне.			2	2	Реферат
9.	Драматургія М.Л. Кропивницького.			2		
10.	Театральна діяльність і драматична творчість М. П. Старицького.			2	2	Реферат
11.	І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) – театральний діяч і артист.			2		
12.	Реалізм і народність драматургії І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого).			2	2	Конспект

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ З РОЗПОДІЛОМ ГОДИН НА КОЖНИЙ РОЗДІЛ, ТЕМУ

№ п/п	Тема (розділ)	Ітого					
			лекцій	семинарів	Лаборант. (прак.зан.)	Самост. робота	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
	Всього:	81	24		57		
1.	Вступ. Мета і завдання спецкурсу.			2			
2.	Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в першій половині XIX століття.			2		2	Конспект
3.	Драматургічна творчість і театральна діяльність І.П. Котляревського.					10	Конспект, реферат
4.	Драматургічна творчість і театральна діяльність Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.					10	Конспект, реферат
5.	Драматичні твори М.І. Костомарова.			2		6	Конспект, реферат
6.	Т.Г. Шевченко і театр. Ідейно-художній аналіз його драматичних творів.			2			Конспект
7.	Розвиток української драматургії і національного театру в другій половині XIXст.			2		2	Конспект
8.	М.Л.Кропивницький театральний діяч. Його театральні погляди, новаторство драматургічне і театральне.			2			
9.	Драматургія М.Л. Кропивницького.					10	Конспект, реферат
10.	Театральна діяльність і драматична творчість М.П. Старицького.			2		2	Консультація-бесіда
11.	І.К. Тобілевич(Карпенко-Карий)-театральний діяч і артист.			2			
12.	Реалізм і народність драматургії І.К.Тобілевича(Карпенко-Карого)			2			

13.	Історичні п'єси І.К.Тобілевича(Карпенка-Карого).			2		10	Конспект, реферат
14.	Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в Галичині.			2			
15.	І.Я. Франко-теоретик літератури і театральний критик.						
16.	Драматургія І.Я. Франка, її пізнавальне і естетичне значення.					4	Конспект

б) Зміст тем спецкурсу (денна форма навчання).

Тема № 1

Вступ. Мета і завдання спецкурсу – 2 години

Питання:

1. Актуальність, наукова, культурна і національна значимість спецкурсу, його новаторський характер.
2. Огляд наукової і критичної літератури літературознавців і театрознавців різних періодів, що стосується спецкурсу.
3. Особливості праці над художньою, науковою і критичною літературою, її сучасне осмислення.

Література:

1. Історія української літератури: У 8 т. – К., 1969. – Т. 4. – Кн. 1, 2.
2. Антонович Д. Триста років українського театру. – Прага, 1925.
3. 100-річчя українського театру корифеїв: Зб. – Одеса, 1982.
4. Український драматичний театр. – К., 1988.
5. Теорія драми в історичному розвитку. – К., 1950.
6. Чалий Д. Становлення реалізму в українській літературі (перша половина ХІХ ст.). – К., 1956.

Тема № 2

Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в першій половині ХІХ століття – 2 години

Питання:

1. Історичні й соціально-політичні та економічні обставини, в яких розвивалася українська література і театральне мистецтво першої половини ХІХ століття.
2. Переслідування російським царизмом українського художнього слова, підтримка його прогресивними російськими письменниками та діячами культури й мистецтва.
3. Становлення й розвиток жанру народної реалістичної драми, відгомін у ній традицій шкільного театру.
4. Заснування в Україні російсько-малоросійських театральних труп, народних і професійних театрів.

Література:

1. Антонович Д. Триста років українського театру. – Прага, 1925.
2. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ століття. – К., 1972.
3. Український драматичний театр. – К., 1988.
4. Волинський П. Теоретична боротьба в українській літературі (перша половина ХІХ століття). – К., 1959.
5. Історія української літератури: У 8 т. – К., 1969. – Т. 4. – Кн. 1, 2.

Тема № 3

Драматургічна творчість і театральна діяльність І.П. Котляревського – 2 години

Питання:

1. І.П. Котляревський – засновник професійного українського театру в Полтаві.
2. Рось М.С. Щепкіна у розвитку професійного українського театру, його праця у Полтаві разом з І.П. Котляревським.
3. “Наталка Полтавка” – перша українська реалістична соціально-побутова драма. Її ідейно-художній аналіз, сценічна історія, оцінка критикою.
4. Водевіль І.П. Котляревського “Москаль-чарівник”.
5. Значення творчості і театральної діяльності І.П. Котляревського і М.С. Щепкіна у розвитку української реалістичної драми й театру глибоко національного за змістом.

Література:

1. Котляревський І.П. Твори: В 2 т. – К., 1969.
2. Кирилук Є.П. Іван Котляревський. Життя і творчість. – К., 1986.
3. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ століття. – К., 1972.
4. Шубровський В. Фольклорно-етнографічний елемент у “Наталці Полтавці”. – К., 1972.
5. Волинський П. Іван Котляревський. – К., 1969.

Тема № 4

Драматургічна творчість і театральна діяльність Г.Ф. Квітки-Основ'яненка – 2 години

Питання:

1. Театральні погляди Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.
2. Участь Г.Ф. Квітки-Основ'яненка у театральних виставах.
3. Ідейно-художній аналіз п'єс письменника українською мовою.
4. Розгляд драматичних творів Г.Ф. Квітки-Основ'яненка російською мовою.
5. Значення творчості письменника в розвитку української реалістичної драматургії і театру.

Література:

1. Квітка-Основ'яненко Г.Ф. Твори: У 7 т. – К., 1978.
2. Вербицька Є. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко. – Харків, 1968.
3. Гончар О. Григорій Квітка-Основ'яненко. Семінарій. – К., 1974.
4. Зубков С. Григорій Квітка-Основ'яненко. Життя і творчість. – К., 1978.

Тема № 5

Драматичні твори М.І. Костомарова – 2 години

Питання:

1. Літературно-естетичні й театральні погляди М.І. Костомарова.
2. Своєрідність зображення національно-визвольної війни українського народу проти експансії Польщі у драматичній поемі “Сава Чалий”.
3. Трагедія “Переяславська ніч”. Втілення поглядів письменника на народ.
4. Роль народних мас і образ Богдана Хмельницького в “Украинских сценах из 1649 года”.
5. “Кремуций Корд” як один із найважливіших драматичних творів М. Костомарова, громадський пафос твору.

Література:

1. Костомаров М. Твори.: У 2 т. – К., 1967.
2. Костомаров М. Исторические произведения. Автобиография. – К., 1989.
3. Історія української літератури: У 8 т. – Т. 2. – К., 1967. – Т. 3. – 1968. – Т. 4. – Кн. 1, 2, 1969.
4. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ ст. – К., 1972.

Тема № 6

Т.Г. Шевченко і театр. Ідейно-художній аналіз його драматичних творів – 2 години

Питання:

1. Літературно-естетичні і театральні погляди Т.Г. Шевченка.
2. Драматизм і драматургічні елементи в поетичній творчості поета.
3. Романтична трагедія Т. Шевченка “Никита Гайдай”.
4. Історична соціально-побутова драма “Назар Стодоля”.
5. Значення драматургії Т. Шевченка у розвиткові національної драми і театру. Його ставлення до визнаних у світі драматургів і артистів, зокрема дружба з М.С. Щепкіним.

Література:

1. Білецький О. Шевченко і слов'янство // Збір. праць: У 5 т. – К., 1965. – Т. 2.
2. Кирилюк Є. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – К., 1964.
3. Шабліовський Є.С. Народ і слово Шевченка. – К., 1961.
4. Шубравський В. Драматургія Шевченка. – К., 1964.

Тема № 7

Розвиток української драматургії і національного театру в другій половині XIX століття – 2 години

Питання:

1. Театральний аматорський рух в Херсонській губернії й інших містах України.
2. Створення у 1882 році першої української професійної театральної трупи, а в 1883 році професійного театру.
3. Переслідування російським царизмом української культури.
4. Загальна характеристика розвитку жанру драми в українській літературі другої половини XIX століття.

Література:

1. Мар'яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954, 1957.
2. Корифеї українського театру. Матеріали про діяльність театру корифеїв. – К., 1957.
3. Український драматичний театр. – К., 1967. – Т. 1, 2.
4. Саксаганський П.К. Думки про театр. – К., 1955.
5. Історія української літератури: У 8 т. – Т. 2. – К., 1967. – Т. 3, 1968. – Т. 4. – Кн. 1, 2., 1969.

Тема № 8

М.Л. Кропивницький – театральний діяч. Його театральні погляди, новаторство драматургічне і театральне – 2 години

Питання:

1. Заснування М. Кропивницьким першої української професійної театральної трупи, а згодом і українського професійного театру.
2. Успішні гастролі зі своєю трупкою й театром в Україні й багатьох містах Росії.
3. Новаторство М. Кропивницького артиста і драматурга як національного митця, ідеї якого сприйняті були світовою культурою.

Література:

1. Йосипенко М. М. Кропивницький. – К., 1958.
2. Киричок П.М. Марко Кропивницький. Життя і творчість. – К., 1968.
3. Киричок П.М. Марко Кропивницький. Літературний портрет. – К., 1985.
4. Мар'яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954.

Тема № 9

Драматургія М.Л. Кропивницького – 2 години

Питання:

1. Актуальність проблематики і тематики драматургії М. Кропивницького.
2. Ідейно-художній аналіз ранніх драматичних творів: “Микита Старостенко...”, “Дай серцеві волю, заведе в неволю”.
3. Творча і сценічна історія п’єси “Глитай, або ж Павук”.
4. Особливості проблематики і національної образної системи в п’єсах “Де зерно, там і полова”, “Доки сонце зійде, роса очі виїсть”, водевілю “По ревізії”.
5. П’єси 90-х років XIX століття. Їх ідейно-художній аналіз. Сценічна історія. Оцінка критикою.
6. Останній період драматичної творчості письменника.
7. М. Кропивницький – визначний, глибоко національний український письменник і театральний діяч.

Література:

1. Кропивницький Марко. Твори: У 6 т. – К., 1958-1961.
2. Йосипенко М. М. Кропивницький. – К., 1958.
3. Киричок П.М. Марко Кропивницький. Літературний портрет. – К., 1968.
4. Смоленчук М.К. Марко Кропивницький і його рідний край. – К., 1972.
5. Кропивницький В.М. Из сімейної хроніки Марка Кропивницького. Спогади про батька. – К., 1968.
6. Кропивницький Марко Лукич: Зб. статей, спогадів і матеріалів. – К., 1955.
7. 100-річчя українського театру корифеїв. – Одеса, 1982.

Тема № 10

Театральна діяльність і драматургічна творчість М.П. Старицького – 2 години

Питання:

1. Театральна діяльність і драматична творчість М. Старицького. Інсценізація творів М. Гоголя, переробка творів І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Я. Кухаренка.
2. Реалізм драм М. Старицького на тему села (“Не судилось”, “Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці”, “У темряві”).
3. Проблема інтелігенції у драмах “Талан”, “Розбите серце”, “Крест жизни”.
4. Драми на історичні теми: “Богдан Хмельницький”, “Маруся Богуславка”, “Облога Буші”. Проблематика, тематика, образна система, мова, композиція, сценічна історія, оцінка критикою.
5. Роль М. Старицького у розвитку української національної драми і театру.

Література:

1. Франко І. Михайло Старицький. Твори: В 50 т. – К., 1982. – Т. 33.
2. Дем’янівська Л.С. Михайло Петрович Старицький // Вибр. твори: В 6 т. – К., 19... – Т. 1.
3. Комишанченко М.П. Михайло Старицький. Літературний портрет. – К., 1997.
4. Сокирко Л.Г. М.П. Старицький. – К., 1960.
5. Мар’яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954.

Тема № 11

І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) – театральний діяч і артист – 2 години

Питання:

1. Літературно-естетичні й театральні погляди І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) як актора, режисера й реформатора народного професійного театру.
2. І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) і світове театральне мистецтво.
3. І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) найвизначніший національний драматург, глибоко народний митець.

Література:

1. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Твори: В 50 т. – К., 1982. – Т. 37.

2. Коломієць Р.Г. Театр Саксаганського і Карпенка-Карого. – К., 1984.
3. Стеценко Л.Ф. Карпенко-Карий (Тобілевич). – К., 1969.
4. Шнайдер Б. Трагедія “Сава Чалий” Карпенка-Карого і українська історична драма XIX ст. – К., 1959.
5. Український драматичний театр. – К., 1967. – Т. 1-2.
6. Корифеї українського театру. Матеріали про діяльність театру корифеїв: Зб. – К., 1982.

Тема № 12

Реалізм і народність драматургії І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) – 2 години

Питання:

1. Актуальність проблематики і тематики драматичних творів І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) різних жанрів, їх глибоко національне спрямування.
2. Ідейно-тематичний розгляд соціально-побутових і соціально-психологічних п'єс письменника: “Бурлака”, “Наймичка”, “Безталанна”. Їх сценічна історія, оцінка критикою.
3. Розгляд ідейних та філософських творів драматурга: “Мартин Боруля”, “Розумний і дурень”, “Сто тисяч”, “Хазяїн”, діалогія “Суєта”, “Житейське море”.

Література:

1. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Драми і комедії. Твори: В 50 т. – К., 1981. – Т. 1, Т. 31.
2. Скрипник І. Іван Карпенко-Карий. Літературний портрет. – К., 1960.
3. Тобілевич С. Мої стежки і зустрічі. – К., 1957.
4. Карпенко-Карий. Твори: В 3 т. – К., 1985.
5. Цибаньова О. Літопис життя і творчості І. Карпенка-Карого (І.К. Тобілевича). – К., 1967.

Тема № 13

Історичні п'єси І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) – 10 годин

Питання:

1. Історичні погляди письменника.
2. Патріотизм, гостро драматичні колізії, яскраво окреслені національні типи, романтичні художні засоби історичних п'єс І. Тобілевича (Карпенка-Карого) “Лиха іскра поле спалить і сама щезне”, “Паливода XVIII ст.”, “Гандзя”, “Сава Чалий”.
3. Використання письменником історичних та фольклорних джерел. Сценічне втілення історичних п'єс письменника. Оцінка критикою.
4. Значення драматургії І.К. Тобілевича (І.К. Карпенка-Карого).

Література:

1. Спогади про Івана Карпенка-Карого. – К., 1987.
2. Стеценко Л.Ф. І. Карпенко-Карий (Тобілевич). – К., 1969.
3. Дем'янівська Л.С. Тобілевич (Карпенко-Карий). – К., 1955.
4. Єфремов С. Карпенко-Карий (І.К. Тобілевич). Критико-біографічний нарис. – К., 1924.
5. Мамонтов Я. Драматургія І. Тобілевича // Тобілевич І. Твори: В 6 т. – К., 1931. – Т. 6.
6. Дорошкевич О. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий. (1845-1907) // Тобілевич І. (Карпенко-Карий). Вибрані твори. – К., 1930.
7. Українська класична п'єса: В 2 т. – К., 1952.

Тема № 14

Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в Галичині у другій половині XIX століття – 2 години

Питання:

1. Несприятливі умови розвитку українського театрального мистецтва в Галичині, що перебувала у складі Австро-Угорської імперії.
2. Активізація українського театального руху в Галичині в 70-х роках XIX століття. Діяльність театральних колективів А. Моленецького, О. Бачинського і Т. Романович.
3. Режисерська допомога М. Кропивницького театрові “Руської бесіди” у Львові (1875).
4. Огляд драматичних творів Ю. Федьковича (“Довбуш” (1873), К. Устияновича (“Ярополк”, “Олег Святославович Овруцький” (1874).
5. Початок драматургічної діяльності І. Франка (“Три князі на один престол” (1874).
6. Деякий успіх театру під керівництвом І. Гриневецького і Біберовича в Галичині у 80-х роках XIX століття. Його зниження в 90-х роках через консерватизм діячів “Руської бесіди”.

Література:

1. Франко І. Наш театр. Руський театр в Галичині. – Твори: В 20 т. – К., 1966. – Т. 16.
2. Мороз З.П. В боротьбі за реалізм. – К., 1966.
3. Український драматичний театр: У 2 т. – К., 1966. – Т. 1. (Театр другої половини XIX століття).
4. Мар’яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954.
5. Антонович Д. Триста років українського театру (1619-1919). – Прага, 1925.

Тема № 15

І.Я. Франко – теоретик літератури і театральний критик – 2 години

Питання:

1. Літературно-естетичні й театральні погляди І. Франка.
2. Праці І. Франка з питань розвитку української драматургії і театру, оцінка творчості і театральної діяльності М. Кропивницького, М. Старицького, І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого).
3. І. Франко про реалізм у мистецтві різних періодів його розвитку й обґрунтування теорії “новітнього реалізму” як “наукового явища”.
4. Питання розвитку національної літератури й мистецтва в розумінні І.Я. Франка й проблема народності літератури.

Література:

1. Возняк М. Нариси про світогляд І. Франка. – К., 1955.
2. Пархоменко М. Эстетические взгляды Ивана Франко. – М., 1966.
3. Дорошенко І. Иван Франко – літературний критик. – Львів, 1966.
4. Сидоренко Г. Літературно-критична діяльність І. Франка. – К., 1956.
5. Брагінець А. Філософські і суспільно-політичні погляди І. Франка. – К., 1955.

Тема № 16

Драматургія І.Я. Франка, її пізнавальне і естетичне значення – 2 години

Питання:

1. Драматургія І.Я. Франка – глибоко національне, новаторське явище, явище народне.
2. Ранні драматичні твори “Три князі на один престол” (1874), “Славою і Хрудош” (1875).
3. Перші реалістичні п’єси “Послідній крейцар”.
4. Соціально-психологічна драма “Украдене щастя” (1891-1898).
5. Комедія “Рябина”, п’єси “Учитель”, “Будка ч. 27”, “Майстер Чирняк”.
6. Історична п’єса І. Франка “Сон князя Святослава”. Національна проблематика, доскональність образної системи, композиції. Сценічна історія драматичних творів письменника.

Література:

1. Басс І.І., Каспрук А.А. Иван Франко. Життєвий і творчий шлях. – К., 1983.
2. Білецький О., Басс І., Кисельов О. Иван Франко. Життя і творчість. – К., 1956.

3. Войтюк А.Ю. Літературознавчі концепції Івана Франка. – Львів, 1981.
4. Колесник П. Іван Франко. Літературний портрет. – К., 1964.
5. Білоштан Н. Драматургія І. Франка. – К., 1956.
6. Шаховський С. Майстерність Івана Франка. – К., 1956.
7. Історія української літератури: У 2 т. – К., 1987. – Т. 1.

в) Завдання для самостійної роботи (денна форма навчання).

Тема № 2

Розвиток жанру драми і театрального мистецтва в Україні в першій половині XIX століття – 2 години

Питання:

1. Традиції давнього українського театру і драми в театрі і драматургії української літератури першої половини XIX століття.
2. Характеристика діяльності українсько-російських театральних труп в Харкові, Києві, Єкатеринославі, народного театру графів Моркова і Чернишова в Одесі.
3. Аналіз репертуару театрального колективу в Полтаві, театру, яким керував І.П. Котляревський.

Література:

1. Антонович Д. Триста років українського театру (1619-1919). – Прага, 1925.
2. Український драматичний театр. – К., 1988.
3. Чалий Д. Становлення реалізму в українській літературі (перша половина XIX ст.). – К., 1956.
4. Волошин І.О. Актор Щепкін на Україні. – К., 1988.
5. Сердюк О.І. Роздуми і нотатки митця. – К., 1989.

Тема № 4

Драматургічна творчість і театральна діяльність Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.

Питання:

1. Збагачення жанру української драми художніми відкриттями Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.
2. Питання можливої залежності п'єси М. Гоголя "Ревізор" від п'єси Г. Квітки-Основ'яненка "Приїждий из столицы, или суматоха в уездном городе".
3. Драматургія Г.Ф. Квітки-Основ'яненка і сучасність.

Література:

1. Вербицька Є. Г.Ф. Квітка-Основ'яненко. – Харків, 1968.
2. Зубков С. Григорій Квітка-Основ'яненко. Життя і творчість. – К., 1978.
3. Гончар О. Григорій Квітка-Основ'яненко. Семінарій. – К., 1974.

Тема № 5

Драматичні твори М.І. Костомарова – 6 годин

Питання:

1. Літературно-естетичні й театральні погляди М.І. Костомарова.
2. Своєрідність зображення національно-визвольної війни українського народу проти експансії Польщі у драматичній поемі „Сава Чалий”.
3. Трагедія „Переяславська ніч”. Втілення поглядів письменника на народ.
4. Роль народних мас і образ Богдана Хмельницького в „Українських сценах из 1649 года”.
5. „Кремуций Корд” як один із найважливіших драматичних творів М. Костомарова, громадський пафос твору.

Література:

1. Костомаров М. Твори: У 2 т. – К., 1967.
2. Костомаров М. Исторические произведения. Автобиография. – К., 1989.
3. Історія української літератури: У 8 т. – Т. 2. – К., 1967. – Т. 3. – К., 1968. – Т. 4. – Кн. 1,2 – 1969.
4. Хропко П. Українська драматургія першої половини ХІХ ст.. К., 1972.

Тема № 6

Т.Г. Шевченко і театр. Ідейно-художній аналіз його драматичних творів.

Питання:

1. Драматургічні елементи в ліричних поезіях й історичних поемах Т. Шевченка.
2. Т. Шевченко і М. Щепкін. Особисті і творчі стосунки та взаємозв'язки, які стимулювали розвиток української драматургії і театру.
3. Особливості конфлікту й художніх засобів та побудови п'єси Т. Шевченка "Назар Стодоля", її вистави українськими театральними труппами в царській Росії, зокрема у Москві та Петербурзі.

Література:

1. Кирилюк Є. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – К., 1964.
2. Словник мови Шевченка: У 2 т. – К., 1963.
3. Марченко М. Історичне минуле українського народу в творчості Шевченка. – К., 1957.
4. Шубравський В. Драматургія Шевченка. – К., 1964.
5. Шабліовський Є. Народ і слово Шевченка. – К., 1962.

Тема № 7

Розвиток української драматургії і національного театру в другій половині ХІХ століття.

Питання:

1. Нове піднесення і розквіт українського театру та драматургії у 80-90-х роках ХІХ століття.
2. Гастролі провідних українських театральних колективів у Москві, Петербурзі. Оцінки вистав театральною критикою.
3. Гастролі М.Л. Кропивницького, М.П. Старицького, братів Тобілевичів зі своїми театральними колективами у Криму. Оцінка місцевою критикою їхніх вистав.

Література:

1. Мар'яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954.
2. Тобілевич С. Мої стежки і зустрічі. – К., 1957.
3. Історія української літератури 70-90-х років ХІХ століття. – К., 1999. – Т. 1.
4. Киричок П.М. Марко Кропивницький. Літературний портрет. – К., 1985.

Тема № 8

М.Л. Кропивницький – театральний діяч. Його театральні погляди, новаторство драматургічне і театральне.

Питання:

1. М.Л. Кропивницький і Т.Г. Шевченко. Продовження традицій Великого Кобзаря.
2. Драма "Глитай, або ж Павук" – найвидатніший твір письменника. Її творча та сценічна історія.
3. П'єси М.Л. Кропивницького для дітей ("По шучому велінню", "Івасик Телесик"). Народна фантастика, казкові сюжети.

Література:

1. Йосипенко М. М. Кропивницький. – К., 1958.
2. Киричок П. Марко Кропивницький. – К., 1968.
3. Киричок П. Марко Кропивницький. – К., 1985.

Тема № 10

Театральна діяльність і драматична творчість М.П. Старицького.

Питання:

1. М.П. Старицький – один із засновників професійного українського театру.
2. Гастролі театральної трупи М. Старицького у Криму. Оцінка вистав критикою.
3. Драма М.П. Старицького “Богдан Хмельницький”. Творча і сценічна історія. Оцінка критикою.

Література:

1. Куриленко Й. Михайло Петрович Старицький. – К., 1960.
2. Сокирко Л. М.П. Старицький. – К., 1960.
3. Мар’яненко І. Минуле українського театру. – К., 1954.
4. Комишанченко М. Михайло Петрович Старицький. – К., 1968.

Тема № 12

Реалізм і народність драматургії І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого).

Питання:

1. І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий) в оцінці літературознавчої і театральної критики.
2. Гастролі І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) з театральним колективом своїх братів М.К. Садовського і П.К. Саксаганського у Криму. Оцінка критикою.
3. Творча і сценічна історія соціально-психологічної драми “Бурлака”. Характеристика різних її редакцій.

Література:

1. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Твори: В 50 т. – К., 1982. – Т. 37.
2. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Драми і комедії. – Твори: В 50 т. – К., 1981. – Т. 1, Т. 31.
3. Спогади про Івана Карпенка-Карого. – К., 1987.
4. Стеценко Л.Ф. І. Карпенко-Карий (Тобілевич). – К., 1969.
5. Цибаньова О. Літопис життя і творчості І. Карпенка-Карого (І. Тобілевич). – К., 1967.

Тема № 13

Історичні п’єси І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого).

Питання:

1. Погляди І.К. Тобілевича (Карпенка-Карого) на минуле України, на її стосунки з Росією та Польщею. Засудження колонізаторської політики та збиткування над своїм народом держав-колонізаторів.
2. Творча і сценічна історія трагедії “Сава Чалий”. Джерела п’єси. Засудження зрадництва і угодовства. Художнє новаторство твору.

Література:

1. Стеценко Л.Ф. І. Карпенко-Карий (І.К. Тобілевич). – К., 1957.
2. Скрипник І. Іван Карпенко-Карий. Літературний портрет. – К., 1957.
3. Історія української літератури 70-90-х років XIX ст. – К., 1999. – Т. 1.
4. Мороз Л.З. Драматургія // Історія української літератури XIX століття: У 3 кн. – К., 1977. – Кн. 3.

Тема № 16

Драматургія І.Я. Франка, її пізнавальне і естетичне значення.

Питання:

1. Характеристика літературно-критичних праць І. Франка: “Література, її завдання і найважливіші ціхи”, “Слово про критику”, “Із секретів поетичної творчості”, їх значення для розуміння шляхів розвитку української літератури й жанру драми зокрема.

2. Творча та сценічна історія п'єси “Украдене щастя”. Оцінка критикою та науковцями різних періодів.

Література:

1. Білоштан Я. Драматургія І. Франка. – К., 1956.
2. Кобилецький Ю. Творчість Івана Франка. – К., 1956.
3. Пархоменко М. Драматургія Івана Франка. – Львів, 1956.
4. Шаховський С. Майстерність Івана Франка. – К., 1956.
5. Дей О. Іван Франко і народна творчість. – К., 1956.
6. Іван Франко. Статті і матеріали. – К., 1956.
7. Войтюк А.Ю. Літературознавчі концепції Івана Франка. – Львів, 1981.

ЛІТЕРАТУРА

I. ОСНОВНА

1. Антонович Д. Триста років українського театру. – Прага, 1925.
2. Історія української літератури: У 8 т. – К., 1969. – Т. 4. – Кн. 1, 2.
3. Матеріали до вивчення історії української літератури: У 3 т. – К., 1955.
4. Історія української літератури: У 2 т. – К., 1987.
5. Історія української літературної критики. – К., 1988.
6. Грушевський М. Історія української літератури: У 3 т. – К., 1994.
7. Єфремов С. Українська література. – Мюнхен, 1983.
8. 100-річчя українського театру корифеїв: Зб. – Одеса, 1982.
9. Корифеї українського театру. Матеріали про діяльність театру корифеїв: Зб. – К., 1982.
10. Мороз З.П. В боротьбі за реалізм. – К., 1966.
11. Теорія драми в історичному розвитку. – К., 1950.
12. Дурилін С. Марія Заньковецька. – К., 1950.
13. Саксаганський П.К. Думки про театр. – К., 1955.
14. Тобілевич Богдан. Панас Карпович Саксаганський. – К., 1957.
15. Тобілевич С. Мої стежки і зустрічі. – К., 1957.
16. Волошин І.О. Актор Щепкін на Україні. – К., 1988.
17. Український драматичний театр. – К., 1967. – Т. 1-2.
18. Франко І. Наш театр в Галичині. – Твори: В 20 т. – К., 1966. – Т. 16.
19. Шнайдер Б. Трагедія “Сава Чалий” Карпенка-Карого і українська історична драма XIX ст. – К., 1959.
20. Комишанченко М. Михайло Старицький. – К., 1960.
21. Куриленко Й. М.П. Старицький. – К., 1960.
22. Старицький М.П.: У кн.: З.П. Мороз. В боротьбі за реалізм. – К., 1966.
23. Сокирко Л.Г. М.П. Старицький. – К., 1960.
24. Старицький М.П. Твори: У 8 т. – К., 1963-1965.
25. Марко Лукич Кропивницький. Збірник статей, спогадів і матеріалів. – К., 1955.
26. Йосипенко М. М. Кропивницький. – 1958.
27. Киричок П.М. Марко Кропивницький. – К., 1968.
28. Киричок П.М. Марко Кропивницький. – К., 1985.
29. Кропивницький Марко. Твори: У 6 т. – К., 1958-1961.
30. Падалка М. Життя і творчість І. Карпенка-Карого. – К., 1957.
31. Скрипник І.І. Карпенко-Карий (І.К. Тобілевич). – К., 1957.
32. Стеценко Л.Ф. І. Карпенко-Карий (Тобілевич). – К., 1969.
33. Франко І. І. Тобілевич (Карпенко-Карий). Твори: У 20 т. – К., 1966. – Т. 17.
34. І.К. Тобілевич (Карпенко-Карий). – Твори: У 3 т. – К., 1985.

II. ДОДАТКОВА

1. Калениченко Н.Л. Українська література ХІХ ст. Напрями, течії. – К., 1977.
2. Франко І. Інтернаціоналізм і націоналізм у сучасних літературах. Твори: У 50 т. – К., 1981. – Т. 31.
3. Чижевський Д. Культурно-історичні епохи // Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. – К., 1994. – Т. 3.
4. Цибаньова О. Літопис життя і творчості І. Карпенка-Карого (І.К. Тобілевича). – К., 1967.